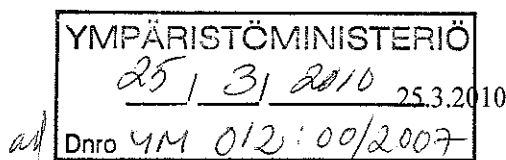

Lauri Tarasti

Lausunto hajajätevesiasiaassa

YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

Kiitän ympäristöministeriötä sen varattua minulle tilaisuuden antaa lausuntoni luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010-2017. Asetusehdotuksen valmistelusta on perustelumuistiossa sanottu, että asetusluonnos on valmisteltu allekirjoittaneen ympäristöministeriölle 14.12.2009 luovuttaman raportin Hajajätevesiselvitys pohjalta. Jos näin olisikin tapahtunut, lopputulos asetusluonnoksessa ei kuitenkaan vastaa raportissa tekemiäni ehdotuksia.

Tämän johdosta saanen seuraavassa keskittyä osoittamaan ne perustavaa laatua olevat erot, jotka vallitsevat raporttini ehdotusten ja asetusluonnoksen välillä.

Lähdin tässä vaikeassa asiassa siitä, että ilman kiinteistökohtaista neuvontaa ei yli 200 000 kiinteistön jätevesijärjestelmän parantaminen voi sujuvasti onnistua. Itse asiassa tämänhetkiset kokemukset viittaavat tähän selvästi. Maailman vesipäivän seminaarissa pitämäni esityksen jälkeen yleisöpuheenvuorossa osuvasti todettiin, että hajajätevesiuudistukseen suhtaudutaan kolmella tavalla:

- aktiiviset ottavat itse selkoa eri vaihtoehtoista ja tekevät oman valintansa saamallaan tiedoilla
- suurin joukko tekisi valinnan tietäen sen välttämättömäksi, mutta ei osaa tai jaksa hakea tietoa. Tämä joukko –usein vanhuksia- on paljolti laitevalmistajien kiinteistökohtaisen aktiivisen mainonnan varassa, kun se sen sijaan pitäisi tavoittaa puolueettomalla kiinteistökohtaisella neuvonnalla.
- osa ei aio tehdä mitään eikä perehdy asiaan lainkaan. Tätä ryhmää, jos se tavoitetaan, voisi kiinteistökohtaisella neuvonnalla merkittävästi pienentää.

Laatimani asetuksen pykälä neuvonnasta puuttuu ympäristöministeriön luonnoksesta. Sen seurauksena neuvonta ei tule lainkaan valtioneuvoston punnittavaksi asetusta annettaessa. Asetusluonnoksen perusteluissa on todettu olevan epätietoisuus siitä, mistä varat neuvontaan saadaan. Jos neuvonta puuttuu asetuksesta, sen vaikeampaa on varojen saanti. Itse asiassa pykälän pudottaminen pois osoittaa, ettei ympäristöministeriö usko varoja saatavankaan.

Samalla on pudotettu pois ehdottamani ympäristöministeriön velvollisuus lähettää jokaiselle hajajätevesiasetuksen piiriin kuuluvalla kiinteistöllä tiedote, jossa kaikki tarpeellinen tästä uudistuksesta lyhyesti kerrotaisiin mukaan lukien eri vaihtoehtojen kustannusten suuruusluokka. Ministeriö on

ymmärtääkseni ollut haluton puuttumaan – kuten minulle on kerrottu – markkinoiden toimintaan. Perustelu on ontuva. Suurelle ellei suurimmalle osalle kiinteistönhaltijoita tieto eri vaihtoehtojen kustannuksista on keskeinen tieto. Ministeriön on voitava kertoa, mitä keskimäärin pienpuhdistamo, maapuhdistus, kuivakäymälä ja muut päävaihtoehdot maksavat.

Kiinteistökohtaisesta neuvonnasta ei siis asetusluonnoksessa ole mitään. Asiaa on kyllä käsitelty perustelumuihistossa ja totta kai neuvontaa jo hallintolainkin velvoittamana tullaan antamaan. Sen tavoitettavuus tuskin kuitenkaan toteutuu pelkin viranomaisvoimin; siihen ei kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla ole riittäviä resursseja. Selvityksen yhteydessä toimittamani kuntakysely oli selvästi näin tulkittavissa. Kiinteistökohtainen neuvonta nimittäin edellyttää paikalla käyntiä.

Kiinnitän ympäristöministeriön huomiota siihen, että lakia korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista sovelletaan myös vähävaraisten avustamiseen hajajätevesijärjestelmien parantamiseen. Varojen hankinnassa neuvontaan tulisi siten tarkastella ministeriön toimialaa kokonaisuutena eikä vain ympäristönsuojelun osalta. Tiedossani on, että eräissä kunnissa on palkattu yhteinen hajajätevesineuvoja EU:sta saatujen varojen tuella.

Ehdottamani velvollisuus kiinteistönhaltijoiden pienpuhdistamojen toimivuuden viisivuotisilmoituksista on jätetty pois asetusluonnoksesta. Ehdotukseni tarkoituksena oli tukea kuivakäymälöiden ja muiden halvempien ratkaisujen etsimistä ja kiinnittää huomiota pienpuhdistamojen teknisen kunnon ylläpitoon. En pidä pienpuhdistamoja sellaisena malliratkaisuna, johon pitäisi 200 000 kiinteistöllä päätyä.

Selvitysehdotuksessa lähdin siitä, että hajajätevesiasetuksen täytäntöönpano olisi nyt ratkaistu lähtökohtaisesti pysyvällä tavalla. Ympäristöministeriön ehdottama asetus olisi kuitenkin voimassa vain vuoden 2017 loppuun, sillä perustelumuihiston mukaan tuolloin arvioitaisiin yleisesti uudelleen hajajätevesiasetuksen toimeenpanon kattavuutta ja toimeenpanossa mahdollisesti vielä jäljellä olevia ongelmia. Vaikka näin kävisikin, ei portteja pitäisi taas jättää tietoisesti auki nykyisen kymmenen + neljän siirtymävuoden jälkeen. Asetusluonnos jo nimestään alkaen jättää jälleen tilaa spekuloinnille: mitä tapahtuu vuonna 2017.

Samalla ehdottamani yli 70 -vuotiaiden vapautus jätevesihuollon parantamistoimista kutistuisi ympäristöministeriön asetusluonnoksen voimassaolon mukaisesti ulottuvaksi vain vuoteen 2017, jonka jälkeen heidän tulisi erikseen anoa lykkäystä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Kun tällaisia kiinteistönhaltijoita ympäristöministeriön arvion mukaan on noin 60 000, voisin itse arvioida, että odotettavissa on noin 40 000 lykkäyshakemusta vuonna 2017. Kun hakijoista nuorimmat ovat tuolloin yli 74 vuotiaita ja kun lykkäys todennäköisesti 80-90 %:sesti myönnettäisiin, en näe syytä ryhtyä tällaiseen byrokraatiaan, vaikka näiden vanhusten joukossa onkin sellaisia, jotka taloudellisesti hyvin pystyvät jätevesijärjestelmänsä parantamaan. Vanhukset itse todennäköisesti kokisivat tullessa petetyiksi, kun luvassa ollut vapautus olisikin vain neljän vuoden lykkäys.

Näiden suurempien kommenttien lisäksi en ole ryhtynyt pohtimaan yksityiskohtia kuten esimerkiksi, minkä vuoksi asetuksen nimeä ei voida yksinkertaistaa kuten itse ehdotin.

Edellä esittämistäni kriittisistä kommentteista huolimatta olen kuitenkin koko ajan korostanut, että hajajätevesien 1960-luvulta olevat puhdistusvaatimukset eivät enää vastaa 2010-luvun vaatimuksia. Uudistus on sen vuoksi ehdottomasti tarpeen.

Johdonmukainen kantani on ollut ja on, että lausuntokierroksen jälkeen hajajätevesiuudistuksen täytäntöönpanosta tarvitaan poliittinen ratkaisu. Hallituksen on kokonaisuudessaan eikä vain ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön otettava kantaa siihen, miten uudistus halutaan toteuttaa.

Kunnioittavasti

Lauri Tarasti

Selvitysmies

Ym Kirjaamo

Lähetäjä: Lauri Tarasti [lauri.tarasti@kolumbus.fi]
Lähetetty: 25. maaliskuuta 2010 10:46
Vastaanottaja: Ym Kirjaamo
Aihe: lausunto
Liitteet: Lausunto hajajätevesiasianssa.docx

Lähetän ohessa lausuntoni asiassa Dnro YM012:00/2007 3.3.2010 koskien hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanoa.
Lauri Tarasti

